

Association Bosnia and Herzegovina 2005

Geneva
20-21 October 2005

Conference Background Paper

**Bosnia and Herzegovina:
Ten Years of Peace Implementation**

1995
Bosnia and Herzegovina
Ten Years of Dayton
and Beyond
2005

International Conference for Bosnia and Herzegovina

[1] Ten years after the Paris-Dayton Accord of November-December 1995, any determination of the success or failure of peace implementation in Bosnia and Herzegovina (Bosnia) essentially hinges on two key factors: the performance by international and local bodies mandated with the implementation of the Accord, and the effects of these efforts on the Bosnian body politic and local processes. Any such assessment must distinguish between formal government structures created, transformed or assisted by the international peace mission on the one hand, and their roles, functions and impact on Bosnian society and politics on the other.

[2] Most observers agree that, overall, the implementation of the Paris-Dayton Accord has been a relative success, in particular with regards to the return of refugees and internally displaced persons, the return of property, human rights issues, and the apprehension of persons indicted for war crimes. Moreover, the Bosnian state has been gradually strengthened through the transfer of key legislative, executive, and judicial competencies from the entities to the state level, including fiscal, law enforcement, and defense capacities. A visible indicator for this transfer of power is the current number of nine state-level ministries (instead of initially three) and the non-rotating Chair of the Council of Ministers (Prime Minister). In addition, there are a number of state-level agencies such as a State

Prosecutor's Office, a State Court (including departments for serious crimes, organized crime, and war crimes), a State Information and Protection Agency (SIPA), a State Border Service (SBS), a State Intelligence Agency (OSA), and an Indirect Tax Authority (ITA). This sector-by-sector functional process has been steered by international intervention and is still partly underway, for example in the field of police restructuring. At the same time, the realization of such state-building concepts has become a condition for further progress in Bosnia's eventual bid for membership in the European Union (EU).

[3] These state-level structures, established and empowered largely by international intervention, have failed to fully take root in Bosnian society. As a result, Bosnia's full transformation to a modern democratic state and civic society has not occurred yet, and the initial Paris-Dayton Accord structures have been replaced by a hybrid system of governance. This state of affairs is partially attributable to the specific manner in which the persistent international presence in the country exercises its authority, and the concurrent lack of domestic ownership in the implementation process. While the transformation from a socialist to a free-market economy, from an authoritarian to an open society, and from a one-party state to a parliamentary democracy has taken place in a formal sense, their substance

remains elusive. Thus, effective implementation is the key word for the viability of Bosnia as a state and a society.

[4] This paradox has much to do with those issues that were left unresolved at the peace negotiations in Dayton. Before and during the war, Bosnia had been a staging ground for two antagonistic state- and nation-building projects emanating from Belgrade and Zagreb, and also provided an arena for a different, domestic struggle -- the struggle over the very shape of the emerging state, over its demographic and geographic boundaries, involving a third, Bosniak nation-building drive. Although the 1992-95 war was primarily the result of "external" aggression (i.e., from forces in Serbia and Croatia), this struggle found strong resonance within the Bosnian population and the political elites representing (or claiming to represent) its various communities. In consequence, the regime changes in Croatia and Serbia -- also signatories of the Paris-Dayton Accord -- and the abandonment of the notion that Bosnia's territory should be dismembered provide key conditions for Bosnia's stability and Bosnia's long-term development. Together with the aspirations of Bosnia, Croatia, and Serbia-Montenegro to join the EU, this development has created a new regional dynamic that may also spur Bosnia's own reform efforts.

[5] The performance of the international peace implementation mission in postwar Bosnia has received much attention, often at the expense of domestic factors. Some of the organizational improvisation, the lack of strategic planning, the penchant for ad-hoc solutions and the necessary fire-fighting, and the ineffective use of massive international resources is attributable to the international community itself. Not surprisingly, the Office of the High Representative (OHR), the "chief international organization" tasked with overseeing the implementation of the Paris-Dayton Accord and the "final authority in theater" with regard to its interpretation, has come under particular scrutiny. But while a critical review of the international community's engagement in international and domestic policy-making is legitimate and necessary, the international administration of Bosnia does not lie at the heart of all problems. In fact, the lack of international policy coherence and coordination is partially attributable to the challenges of implementing peace in Bosnia and to the issues that remained unresolved at Dayton. Such an analysis could also help in determining which "lessons learned" are specific to the implementation of the Paris-Dayton Accord and which can be applied more generally.

[6] The desired end state of state-building in Bosnia has never been properly articulated either by domestic actors or by Bosnia's international administrators, and no consensus exists as to what that end state should be. This, in turn, is a result of the ambiguous way the war ended: none of the nation- and state-building projects that contributed to the war emerged as clear winners or losers. In contrast, these schemes found some sustenance in certain provisions of the Paris-Dayton Accord. It appears only logical that it took several years of post-war stabilization, reconstruction, and Paris-Dayton Accord implementation until elements of a broader strategic concept were identified by the OHR at the last ministerial meeting of the Peace Implementation Council (PIC) in Brussels in May 2000. Since 2003, a yearly Mission Implementation Plan describes the last phase of peace implementation to pave Bosnia's way to the Brussels structures.

[7] Against this background, it would be incorrect to say that the international administration has been "building state failure" in Bosnia; compared with other contemporary post-conflict scenarios, Bosnia has been a highly successful peace implementation mission. But no matter how successful that mission has been in implementing the military and civilian provisions of the Paris-Dayton Accord, it has failed to address persistent issues of concern and to complete the transformation of Bosnian politics and society as a whole.

[8] Many of these questions are perhaps of mostly academic interest. The OHR is completing its tasks as set forth in the Mission Implementation Plan and winding down its overall operations. If the reform process continues, it can be expected that sometime around the 2006 elections, the OHR will be transformed into an Office of the EU Special Representative (EUSR), without the High Representative's sweeping interventionist powers. This will be a milestone not only for the international presence in Bosnia but for the country's future development and integration into the EU and other Euro-Atlantic structures.

[9] How can a social consensus be achieved among Bosnian citizens about the direction the country should take? Is the superimposed model of EU integration and membership another imperfect international concept for Bosnia's specific problems or will it be a panacea for the unresolved issues that have built up in this country since the early 1990s? What does this integration process mean for Bosnia in a period where the EU's own identi-

ty and future vision has been questioned from inside? How will Bosnia's integration course be affected by the faster advance of Croatia and Serbia-Montenegro? What does the decision by the EU to start accession negotiation talks with Turkey mean for Bosnia's own process? Is Paris-Dayton the foundation or the ceiling for further reform in Bosnia? How will the 2006 elections and the upcoming campaign period influence the reform process, which has been pursued by the international community in tandem with the ruling neo-nationalist and predominantly ethnically-oriented parties? Will it be feasible, under these circumstances, to promote recent initiatives to change or amend the Paris-Dayton constitution or can a new constitution, drafted by elites, be a reflection of a newly-found social consensus on the kind of country a new Bosnia should be?

[10] These are the kinds of questions the Geneva conference will debate. However, the conference will be an opportunity to look to the future and not backward. Indeed, in the ten years since the end of the war, Bosnia has moved beyond the situation that made the Paris-Dayton Accord necessary. Slowly and painfully, the country is now on its way toward conditions enabling a politics of the normal to replace the politics of emergency.

Sarajevo, 11 October 2005
Association Bosnia and Herzegovina 2005

Senior Advisory Board

Wolfgang Petritsch, chair
Geneva

Sonja Biserko
Belgrade

Lakhdar Brahimi
Algiers

Erhard Busek
Brussels

Daniel Cohn-Bendit
Frankfurt

Jovan Divjak
Sarajevo

Marrack Goulding
Oxford

Sonja Licht
Belgrade

Bozidar Matic
Sarajevo

Predrag Matvejevic
Rome

Tadeusz Mazowiecki
Warsaw

José Maria Mendiluce
Barcelona

Vreni Müller-Hemmi
Zurich

Manfred Nowak
Vienna

James C. O'Brien
Washington, D.C.

Jasmina Pasalic
Berne

Christian Schwarz-Schilling
Berlin

Ramesh Thakur
Tokyo

President

Jakob Finci
Sarajevo

Executive director

Christophe Solioz
Geneva

Preparatory activities from 2003 to 2005 of the
Association Bosnia and Herzegovina 2005

Seminars

6 December 2003, New York
7 February 2004, Geneva
5-6 May 2004, Sarajevo
30 October 2004, Sarajevo
1 December 2004, Banja Luka
2 December 2004, Sarajevo
20 January 2005, Vienna
4 March 2005, London
8 September 2005, Mostar
11 October 2005, Brussels

Press conferences

22 November 2003, Sarajevo
29 April 2004, Geneva
4 May 2004, Sarajevo
6 May 2004, Sarajevo
17 December 2004, Geneva
7 April 2005, Sarajevo
20 May 2005, Sarajevo
3 June 2005, Banja Luka
20 June 2005, Sarajevo
28 July 2005, Trebinje
13 October 2005, Sarajevo

Book

Dayton and Beyond: Perspectives on the Future of Bosnia and Herzegovina, Baden-Baden, Nomos, ed. by Christophe Solioz & Tobias K. Vogel, 2004, 224 pp.

Articles

5 May 2005, Wolfgang Petritsch & Jakob Finci, *Oslobodjenje*
17 May 2005, Wolfgang Petritsch & Christophe Solioz, *Sarajevo*
18 May 2005, Vedran Džihčić, *Nezavisne Novine*
1 June 2005, Vedran Džihčić, *Oslobodjenje*
15 June 2005, Svebor Dizdarević, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
22 June 2005, Miroslav Živanović, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
24 June 2005, Petritsch & Finci & Matić, *International Herald Tribune*
27 June 2005, Jakob Finci & Christophe Solioz, *Oslobodjenje*
29 June 2005, Wolfgang Petritsch & Christophe Solioz, *Tribune de Genève*
1 July 2005, Christophe Solioz, *Osservatorio sui Balcani*
9 July 2005, Wolfgang Petritsch, *Oslobodjenje*
13 July 2005, Wolfgang Petritsch, *Nezavisne Novine*
21 July 2005, Wolfgang Petritsch, *Dani*
3 August 2005, Bojan Balić, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
10 August 2005, Vjekoslav Domljan, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
27 August 2005, Dušan Babić, *Oslobodjenje*
8 September 2005, Jakob Finci & Christophe Solioz, *Oslobodjenje*
14 September 2005, Marko Oršolić, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
19 September 2005, Jakob Finci, *Oslobodjenje*
21 September 2005, Nikola Kovač, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
28 September 2005, Vjekoslav Domljan, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
29 September 2005, Vedran Džihčić & Christophe Solioz, *Die Presse*
2 October 2005, Christophe Solioz, *Oslobodjenje*
5 October 2005, Fikret Čaušević, *Oslobodjenje & Nezavisne Novine*
12 October 2005, Wolfgang Petritsch, *Le Temps*
17 October 2005, Vreni Müller-Hemmi & Tobias K. Vogel, *Tages-Anzeiger*
20 October 2005, Christophe Solioz, *Südosteuropa Mitteilungen*

Available at <http://www.bosnia2005.org>

Association Bosnia and Herzegovina 2005

Geneva
20-21 October 2005

Pripremni dokument za konferenciju

**Bosna i Hercegovina:
Deset godina provedbe mira**

International Conference for Bosnia and Herzegovina

1995
Bosnia and Herzegovina
Ten Years of Dayton
and Beyond
2005

[1] Svako određenje o uspjehu ili neuspjehu provedbe mira u Bosni i Hercegovini u trenutku kada se navršava deset godina od potpisivanja sporazuma u Parizu i Daytonu u novembru/decembru 1995. godine u osnovi zavisi od dva ključna faktora: rezultata rada međunarodnih i domaćih organa zaduženih za provedbu sporazuma, te efekta koji njihovi naponi imaju na državu i lokalne procese u Bosni i Hercegovini. Kod svake procjene te vrste mora se praviti razlika između zvaničnih struktura vlasti koje je uspostavila, transformirala i pomagala međunarodna mirovna misija, s jedne, te njihove uloge, funkcije i uticaja na društvo i politiku u Bosni i Hercegovini, s druge strane.

[2] Većina posmatrača se slaže da je, sveukupno gledano, provedba sporazuma iz Daytona i Pariza relativno uspješna, naročito u pogledu povratka izbjeglica i interno raseljenih lica, povrata imovine, pitanja ljudskih prava, te hapšenja optuženih za ratne zločine. Osim toga, bosanskohercegovačka država je postepeno jačana kroz prenos ključnih zakonodavnih, izvršnih i sudskih nadležnosti, uključujući i fiskalne, policijske i odbrambene kapacitete, sa entitetskog na državni nivo. Vidljiv pokazatelj ovog prenosa ovlasti jeste trenutni broj od devet ministarstava na državnom nivou (umjesto početna tri) i nerotirajuća funkcija predsjedavajućeg Vijeća ministara (premijera). Osim toga, uspostavljeno je i nekoliko agencija na državnom nivou, kao što su Državno tužilaštvo,

Državni sud (s odjelima za teški kriminal, organizirani kriminal i ratne zločine), Državna agencija za informacije i zaštitu (SIPA), Državna granična služba (DGS), državna Obavještajno-sigurnosna agencija (OSA) i Uprava za indirektno oporezivanje (ITA). Ovim funkcionalnim procesom kojim se obuhvatao jedan po jedan sektor upravljalo se u okviru međunarodne intervencije i on je jednim dijelom još uvijek u toku, naprimjer u oblasti restrukturiranja policije. Istovremeno je realizacija takvih koncepata izgradnje države postala uslovom za dalji napredak Bosne i Hercegovine u pravcu članstva u Evropskoj uniji (EU).

[3] Ove strukture na državnom nivou, koje su uspostavljene i koje su dobile ovlasti velikim dijelom zahvaljujući međunarodnoj intervenciji, nisu u potpunosti zaživjele u bosanskohercegovačkom društvu. To za rezultat ima situaciju u kojoj još uvijek nije došlo do potpune transformacije Bosne i Hercegovine u modernu demokratsku državu i građansko društvo, a početne strukture uspostavljene sporazumom iz Pariza i Daytona zamijenio je jedan hibridni sistem vlasti. Ovakvo stanje stvari djelimično se može pripisati samom načinu na koji stalno prisutna međunarodna zajednica vrši svoje ovlasti, te pratećem izostanku samoodgovornosti domaćih aktera u procesu provedbe. Iako je u formalnom smislu došlo do transformacije socijalističke privrede u slobodno tržište, autoritarnog u otvoreno društvo, te jednopartijske države u parlamentarnu demokratiju, njihov je stvarni sadržaj

i dalje teško ostvariti. Stoga je učinkovita provedba ključni element za održivost Bosne i Hercegovine kao države i kao društva.

[4] Ovaj paradoks je u velikoj mjeri povezan s pitanjima koja su na mirovnim pregovorima u Daytonu ostala neriješena. U Bosni i Hercegovini su prije i tokom rata na djelu bila dva antagonistička projekta izgradnje države i nacije s centrima u Beogradu i Zagrebu, a zemlja je bila i poprište još jedne, domaće borbe - borbe oko samog oblika države u nastanku, oko njenih demografskih i geografskih granica, u kojoj je učestvovao i treći, bošnjački državotvorni projekat. Iako je rat vođen od 1992. do 1995. godine prvenstveno bio rezultat "vanjske" agresije (tj. od strane snaga u Srbiji i Hrvatskoj), ova borba naišla je na veliki odjek među bosanskohercegovačkim stanovništvom i političkim elitama koje su predstavljale (ili tvrdile da predstavljaju) različite zajednice u zemlji. Shodno tome, promjena režima u Hrvatskoj i Srbiji, koje su takođe potpisnice sporazuma iz Pariza i Daytona, te odustajanje od ideje da teritoriju Bosne i Hercegovine treba raspārčati, obezbijedili su ključne uslove za stabilnost Bosne i Hercegovine i njen dugoročni razvoj. Ovakav razvoj događaja je, zajedno s težnjama Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije i Crne Gore da postanu članice EU, stvorio novu regionalnu dinamiku koja može dati podstrek i reformskim nastojanjima same Bosne i Hercegovine.

[5] Učinak međunarodne misije za provedbu mira u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini predmetom je velike pažnje, često nauštrb domaćih faktora. Samoj međunarodnoj zajednici može se pripisati nešto od organizacijske improvizacije, nedostatka strateškog planiranja, sklonosti *ad hoc* rješenjima i gašenju gorućih problema, te neučinkovitog korištenja masivnih međunarodnih resursa. Ne iznenađuje to što se naročito pomno prati rad Ureda Visokog predstavnika (OHR), "glavne međunarodne organizacije" zadužene za nadgledanje provedbe sporazuma iz Pariza i Daytona i "vrhovnog autoriteta na terenu" u pogledu njegovog tumačenja. No, iako je kritički osvrt na angažman međunarodne zajednice u kreiranju politike na međunarodnom i domaćem nivou legitiman i neophodan, međunarodna administracija u Bosni i Hercegovini nije u korijenu svih problema. U stvari, nedostatak koherentnosti i koordinacije u međunarodnim mjerama politike dijelom se može pripisati izazovima koje postavlja provedba mira u Bosni i Hercegovini i pitanjima koja su u Daytonu ostala neriješena. Takva analiza mogla bi pomoći i da se utvrdi koje "izvučene pouke" važe samo za provedbu sporazuma iz Pariza i Daytona a koje se mogu primijeniti i šire.

[6] Željeno krajnje stanje u izgradnji države u Bosni i Hercegovini nikada na odgovarajući način nisu artikulisali ni domaći akteri ni međunarodni upravitelji u Bosni i Hercegovini i ne postoji koncenzus o tome kakvo bi to krajnje stanje trebalo biti. Ovo je, opet, rezultat nejasnog načina na koji je rat okončan: niti jedan od projekata izgradnje nacije i države koji su doprinijeli ratu nije iz rata izišao kao jasan pobjednik ili gubitnik. Naprotiv, ovi su programi donekle podržani određenim odredbama sporazuma iz Pariza i Daytona. Čini se prosto logičnim da je bilo potrebno nekoliko godina poslijeratne stabilizacije, obnove i provedbe sporazuma iz Pariza i Daytona da bi OHR na posljednjem ministarskom sastanku Vijeća za provedbu mira (PIC) u Briselu u maju 2000. godine utvrdio elemente jednog šireg strateškog koncepta. Od 2003. godine se u godišnjem Planu provedbe misije opisuje posljednja faza provedbe mira kojom se trasira put Bosne i Hercegovine ka briselskim strukturama.

[7] Imajući u vidu ovu pozadinu, bilo bi netačno reći da međunarodna uprava "gradi neuspjeh države" u Bosni i Hercegovini; u poređenju s drugim savremenim postkonfliktnim scenarijima, misija provedbe mira u Bosni i Hercegovini je veoma uspješna. Ali bez obzira na to koliko je ta misija bila uspješna u provedbi vojnih i civilnih odredbi sporazuma iz Pariza i Daytona, ona nije uspjela riješiti stalno pristuna problematična pitanja niti završiti transformaciju bosanskohercegovačke politike i društva u cjelini.

[8] Mnoga od ovih pitanja su možda većinom od akademskog interesa. OHR završava zadatke izložene u Planu provedbe misije i smanjuje sveukupan obim svojih operacija. Ukoliko se proces reformi nastavi, može se očekivati da će otprilike u vrijeme izbora 2006. godine OHR biti transformiran u Ured Specijalnog predstavnika EU-a (EUSR), koji neće imati široke intervencionističke ovlasti koje je imao Visoki predstavnik. To će predstavljati prekretnicu ne samo za prisustvo međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, nego i za budući razvoj i integraciju zemlje u EU i druge evroatlantske strukture.

[9] Kako se može postići društveni koncenzus među građanima Bosne i Hercegovine o pravcu u kojem bi zemlja trebala krenuti? Je li superimponirani model integracije i članstva u EU još jedan nesavršeni međunarodni koncept za specifične probleme Bosne i Hercegovine ili će on biti univerzalni lijek za neriješena pitanja koja su se u zemlji nagomilala od početka devedesetih? Šta ovaj proces integracija znači za Bosnu i Hercegovinu u periodu u kojem su identitet i buduća vizija EU dovedeni u

pitanje unutar same Unije? Kako će na kurs Bosne i Hercegovine u procesu integracija uticati brže napredovanje Hrvatske i Srbije i Crne Gore? Šta odluka EU-a da otpočne pregovore o početku procesa pristupanja s Turskom znači za taj proces u samoj Bosni i Hercegovini? Da li je sporazum iz Pariza i Daytona temelj ili gornji limit daljih reformi u Bosni i Hercegovini? Kako će izbori 2006. godine i predstojeća predizborna kampanja uticati na proces reformi koje međunarodna zajednica provodi u tandemu s vladajućim neonacionalističkim i pretežno etnički orijentiranim strankama? Hoće li u ovim okolnostima biti moguće promovirati skorašnje inicijative za promjenu ili izmjene i dopune sporazuma iz Pariza i Daytona, ili može li novi ustav, koji bi izradile elite, biti odraz novopostignutog društvenog koncenzusa o tome kakva bi zemlja nova Bosna i Hercegovina trebala biti?

[10] O ovim i ovakvim pitanjima će se raspravljati na konferenciji u Ženevi. Konferencija će, međutim, biti i prilika da se pogleda u budućnost, a ne samo u prošlost. Bosna i Hercegovina se, doista, u deset godina od kraja rata udaljila od situacije koja je sporazum iz Pariza i Daytona učinila neophodnim. Zemlja se sada, polako i mučno, kreće u pravcu stvaranja uslova koji politici normalnog omogućavaju da zamijeni politiku vanredne situacije.

Sarajevo, 11. oktobar 2005.
Asocijacija "Bosna i Hercegovina 2005."

Savjetodavni odbor

Wolfgang Petritsch, predsjedavajući
Ženeva

Sonja Biserko
Beograd

Lakhdar Brahimi
Algiers

Erhard Busek
Brisel

Daniel Cohn-Bendit
Frankfurt

Jovan Divjak
Sarajevo

Marrack Goulding
Oxford

Sonja Licht
Beograd

Božidar Matić
Sarajevo

Predrag Matvejević
Rim

Tadeusz Mazowiecki
Varšava

José Maria Mendiluce
Barcelona

Vreni Müller-Hemmi
Ciriš

Manfred Nowak
Beč

James C. O'Brien
Washington, D.C.

Jasmina Pašalić
Bern

Christian Schwarz-Schilling
Berlin

Ramesh Thakur
Tokio

Predsjednik

Jakob Finci
Sarajevo

Izvršni direktor

Christophe Solioz
Ženeva

Pripremne aktivnosti Asocijacije "Bosna i Hercegovina 2005." u periodu od 2003. do 2005. godine

Seminari

6. decembar 2003., New York
7. februar 2004., Ženeva
5-6. maj 2004., Sarajevo
30. oktobar 2004., Sarajevo
1. decembar 2004., Banja Luka
2. decembar 2004., Sarajevo
20. januar 2005., Beč
4. mart 2005., London
8. septembar 2005., Mostar
11. oktobar 2005., Brisel

Pres-konferencije

22. novembar 2003., Sarajevo
29. april 2004., Ženeva
4. maj 2004., Sarajevo
6. maj 2004., Sarajevo
17. decembar 2004., Ženeva
7. april 2005., Sarajevo
20. maj 2005., Sarajevo
3. juni 2005., Banja Luka
20. juni 2005., Sarajevo
28. juli 2005., Trebinje
13. oktobar 2005., Sarajevo

Knjiga

Dayton and Beyond: Perspectives on the Future of Bosnia and Herzegovina, Baden-Baden, Nomos, ur. Christophe Solioz i Tobias K. Vogel, 2004., 224 str.

Članci

5. maj 2005., Wolfgang Petritsch i Jakob Finci, *Oslobođenje*
17. maj 2005., Wolfgang Petritsch i Christophe Solioz, *Sarajevo*
18. maj 2005., Vedran Džihović, *Nezavisne novine*
1. juni 2005., Vedran Džihović, *Oslobođenje*
15. juni 2005., Svebor Dizdarević, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
22. juni 2005., Miroslav Živanović, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
24. juni 2005., Petritsch, Finci i Matic, *International Herald Tribune*
27. juni 2005., Jakob Finci i Christophe Solioz, *Oslobođenje*
29. juni 2005., Wolfgang Petritsch i Christophe Solioz, *Tribune de Genève*
1. juli 2005., Christophe Solioz, *Osservatorio sui Balcani*
9. juli 2005., Wolfgang Petritsch, *Oslobođenje*
13. juli 2005., Wolfgang Petritsch, *Nezavisne novine*
21. juli 2005., Wolfgang Petritsch, *Dani*
3. avgust 2005., Bojan Bajić, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
10. avgust 2005., Vjekoslav Domljan, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
27. avgust 2005., Dušan Babić, *Oslobođenje*
8. septembar 2005., Jakob Finci i Christophe Solioz, *Oslobođenje*
14. septembar 2005., Marko Oršolić, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
19. septembar 2005., Jakob Finci, *Oslobođenje*
21. septembar 2005., Nikola Kovač, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
28. septembar 2005., Vjekoslav Domljan, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
29. septembar 2005., Vedran Džihović i Christophe Solioz, *Die Presse*
2. oktobar 2005., Christophe Solioz, *Oslobođenje*
5. oktobar 2005., Fikret Čaušević, *Oslobođenje* i *Nezavisne novine*
12. oktobar 2005., Wolfgang Petritsch, *Le Temps*
17. oktobar 2005., Vreni Müller-Hemmi i Tobias K. Vogel, *Tages-Anzeiger*
20. oktobar 2005., Christophe Solioz, *Südosteuropa Mitteilungen*

Članci se mogu naći na <http://www.bosnia2005.org>